

[Undervisningsministeren.]

udtrykke det sådan. Den tilstand, at den har været uden noget egentligt lovgrundlag, skulle høre op nu.

Dernæst vil jeg gerne sikre mig imod, at hr. Orla Møller lægger for meget i, hvad jeg har sagt, idet han sagde, at valgmetoden altså kunne diskuteres. Jeg har sagt, at der var fremført forskellige muligheder for at aflaste nogen for at have dobbeltstillinger, eventuelt mulighed for at lade studenterådsformanden direkte sidde som medlem af konsistorium; jeg har sagt, at det kunne overvejes, men for at undgå enhver misforståelse vil jeg gerne sige, at den valgmetode via fagråd og fakultetsråd frem til konsistorium, som her er foreslået, er min og regeringens.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om fritidsundervisning m. v., lov om gymnasieskoler og lov om højere forberedelseseksamen.

(Lovforslaget (nr. 116) findes i tillæg A. sp. 2113, fremsættelsen i tidenden sp. 2597).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ejner Nielsen: Det foreliggende lovforslag omhandler overvejende konsekvensændringer, og de største ændringer vedrører loven om fritidsundervisning, hvor man nu overfører administrationen og tilsynet med fritidsundervisningsloven til den skoletilsynslov, der blev vedtaget ved tredje behandling i går. Endvidere får loven økonomiske konsekvenser, idet den medfører merudgifter for stat og kommune; det skyldes overvejende, at lærerlønnsloven for folkesko-

lens lærere er ophævet og reglerne om aflønning af folkeskolens lærere inkorporeret i tjenestemandslønningsloven, der blev vedtaget i 1969.

Det foreslås, at loven om gymnasieskoler får navneforandring til „lov om gymnasieskoler og studenterkursus“. Her er der foretaget en rationalisering, idet tilskudsbetingelserne vedrørende private gymnasieskoler og private studenterkursus overføres til loven om gymnasieskolerne.

Der er visse enkeltheder i dette lovforslag, vi gerne vil drøfte nærmere i det udvalg, som vi anbefaler bliver nedsat til behandling af lovforslaget, og det samme gælder for de ændringer, der foreslås i loven om højere forberedelseseksamen.

Jeg har et enkelt spørgsmål til ministeren. I § 1 i lovforslaget om gymnasieskoler er der foreslået et nyt stk. 4, der siger, at gymnasieskoler og studenterkursus kan oprettes og drives af staten, kommuner, amtskommuner og private. Jeg vil gerne spørge ministeren, om han har skiftet synspunkt her, for da vi behandlede skoletilsynsloven, forstod jeg, at ministerens synspunkt var dette, at det fremtidige gymnasieskolebyggeri nu skulle overgå til amtskommunerne, og vi har jo også nedfældet i betænkningen i forbindelse med skoletilsynsloven, at de kommunale gymnasier skulle overgå til amtskommunal regie; man har endog nedfældet en dato: pr. 1. april 1972. Nu vil jeg gerne bede ministeren oplyse, hvilket synspunkt han har i forbindelse med dette.

Ellen Strange Petersen: Da mit partis ordfører i denne sag, hr. Langkilde, er forhindret af andet møde her i huset, skal jeg i stedet komme med et par bemærkninger.

Stort set betyder lovforslaget en tilretning af de enkelte love efter lovændringer, der er foretaget på andre felter, f. eks. tjenestemandsureformen, styrelsesloven samt loven af juni 1969 om statsstøtte til private skoler.

Der er kun et par principielle ting, jeg skal drage frem; den ene vedrører akkurat det samme, som hr. Ejner Nielsen var inde på nu, nemlig den nye § 1, stk. 4, til loven om gymnasieskoler og studenterkursus, hvor der står, at gymnasieskoler og studenterkursus kan oprettes og drives af staten,

[Ellen Strange Petersen.]

kommuner, amtskommuner og private. Vi har også studset over denne paragraf, fordi det ikke er længere siden end i går, vi vedtog styrelsesloven, hvor det udtrykkelig siges i § 36, stk. 2, i kapitlet om amtsrådets funktioner, at undervisningsministeren kan fastsætte regler om godkendelse af projekter til gymnasieskoler. Jeg vil også gerne spørge ministeren, om det ikke vil være rimeligt, at der i den lov, som vi taler om i dag, bliver en bemyndigelse til ministeren til at godkende projekter til nye gymnasieskoler af hensyn til planlægningen ud over landet, sådan at man sikrer sig en vis rimelig forsyning med gymnasier.

Et andet spørgsmål er det krævede minimumstal for elever i 1. og 2. realklasse på anerkendte private gymnasieskoler. Tallet er i lovforslaget sat til 16 elever pr. klasse, medens der i de private realskoler kræves 12 elever pr. klasse. Vi vil mene, at vilkårene bør være de samme i de to skoleformer.

Andre bemærkninger har jeg ikke i dag, men opgaven i udvalget bliver vel netop at kigge på, om der skulle være andre ting at rette til i forhold til de andre love. Jeg kan altså sige, at vi vil arbejde ihærdigt med lovforslaget.

Robert Christensen: Det foreliggende lovforslag er jo en konsekvens af andre love, og det kan vi simpelt hen tiltræde. Jeg vil gerne have lov at begynde med en lille bemærkning, som ligger mig på sinde. Jeg har opdaget, at dette ting i indeværende samling er begyndt at rationalisere meget stærkt, således at man ofte slår 2, 3, 4 love sammen i én; her er der jo også tale om; at ændringer til 3 forskellige love er samlet i ét lovforslag. Jeg er ikke sikker på, at det i fremtiden bliver særlig nemt for befolkningen, der skal bruge en ændring til gymnasieleven, at vide, at den skal findes under fritidsloven; vi kan måske også blive for rationelle i vort arbejde.

Jeg har et par bemærkninger vedrørende fritidsloven. Jeg ser nu, at § 33 foreslås ophævet. Det er den paragraf, hvori der står, at kommunerne træffer beslutning om godkendelse af interessegrupper for børn og unge. Nu ophæves den, og i styrelsesloven for skoler, som vi lige har vedtaget, står

der, at fritidskommissionen indstiller. Jeg vil gerne have at vide: betyder det, at kommunalbestyrelsens mulighed for at træffe endelig afgørelse nu forsvinder ud af loven? Det formoder jeg ikke er tilfældet.

Det foreslås også i et nyt stk. 6, til § 113, at der skal stilles pædagogisk medhjælp til rådighed for skoledirektøren. Jeg er ikke sikker på, om den bestemmelse i det hele taget er nødvendig. Mon ikke kommunalbestyrelserne selv kan afgøre, hvor meget og hvor lidt hjælp de embedsmænd, de ansætter, skal have? Det behøver vi nok ikke at beskæftige os med i lovgivning herinde.

Jeg kan ikke tilbageholde et suk; det er kommet et par gange før fra mig, men det må komme igen. I min gruppe er vi glade for de muligheder, der findes for uddannelse i fritiden af hele den danske befolkning, og vi erkender, at der er mange mennesker, som ikke fik den uddannelse, de gerne ville have, på det tidspunkt, hvor det var naturligt at få den, og at vi nu har givet dem en lov, hvorefter det er muligt. Men vi har et par gange før erklæret, at vi ikke er helt tilfredse med den måde, loven administreres på, den måde, hvorpå man skelner mellem aftenskole og interessegrupper. Det er stadig væk svært for os at forstå, at kortspil kan være et aftensskolefag, medens selvhjælp for kvinder ikke kan være det, men det er et administrativt spørgsmål.

Vedrørende ændringerne til loven om gymnasieskoler har jeg kun den bemærkning, at jeg ligesom de to foregående ordførere har studset over udtrykket, at disse skoler kan oprettes af kommuner. Men der er jo ingen grund til, at jeg kommer med argumenter; jeg kan henvise til de to foregående talere.

Til lovforslagets bestemmelser om HF-kursus har jeg ingen bemærkninger, og vi medvirker gerne i udvalget til gennemførelse af disse lovændringer.

Meta Ditzel: Som de foregående talere har sagt, drejer det sig her om lovændringer, der må vedtages som konsekvens af ændringer i vedtagne love. Jeg synes dog, der kan være grund til at fremhæve enkelte ting, bl. a. også nogle problemer, som medfører forbedringer.

En bestemmelse i fritidsloven f. eks. går ud på, at den pædagogiske bistand, som var tiltænkt ungdomsskolens net, der nu op-

[Meta Ditzel.]

hæves, flyttes over til skoledirektøren eller -inspektøren, som kan få en honorarlønnet medhjælp. Det finder jeg er en klog foranstaltning i betragtning af de krav, som nok skal blive stillet til lederne.

Jeg har også bemærket, at man gerne vil have lovfæstet oprettelse af kursus til hørere forberedelseseksamen ved seminarier, og det gør man vel i erkendelse af den betydning, den nye skoleform skal kunne få for gymnasiet. Man må da håbe, at de moderne undervisningsformer i HF-uddannelsen vil smitte af på de gymnasier, der endnu i for høj grad er bundne af traditionelle, utidssvarende former.

At lederne af kommunale og amtskommunale gymnasieskoler og lederne af studenterkurser, rektorerne, for fremtiden vil kunne få eksamensret tildelt uden tidsbegrænsning, er også et fremskridt, der er værd at bemærke; tidligere kunne de kun få eksamensret på åremål. Men at det skal være en betingelse for at få eksamensret, at lederen skal være rektorudnævnt af kongen, er ikke umiddelbart forståeligt. En indrømmelse af, at argumentationen er svag, ligger måske i en bemærkning om, at den eksamensret, ministeren kan tillægge lederen ved en privat gymnasieskole, ikke behøver at være tidsbegrænset.

Af andre væsentlige ændringer vil jeg gerne nævne, at studenterkursus får mulighed for forsøgsarbejde, og at anerkendelse af studenterkursus vil kunne meddeles, når det oprettes, så det kan få statstilskud fra starten. Hidtil har det været sådan, at man skulle have anerkendelse og altså ikke kunne få tilskud, før første hold var dimitteret.

Angående betingelser for anerkendelse af private gymnasieskoler bemærker man, at det nu kræves, som det er tilfældet ved studenterkurser, at skolen skal opfylde et uddannelsesmæssigt behov i det pågældende område. Det er en af de ting, som vi nok kan drøfte nærmere i udvalget.

Kravet om, at studenterkursus underkaster sig statens pædagogiske tilsyn, og om, at der vises tilstrækkeligt ansvar med hensyn til indstilling af dimittender, skulle ifølge det nye lovforslag være overflødig, men jeg mener dog, der kan være grund til at drøfte problemet i udvalget.

Hvad angår statsstøtte i øvrigt, skal undervisningsministeren fastsætte regler for begrænsning af tilskudsgrundlaget. Blandt de udgifter, det omfatter, er renter af lån i skolens faste ejendomme. Her bemærker man, at undervisningsministeren ifølge forslaget skal godkende sådanne lån. Det er også noget, som er ret væsentligt.

Jeg håber, vi kan få lejlighed til i udvalget nærmere at drøfte de ting, jeg har omtalt her, og regner med, at vi kan komme til enighed om de ønskede ændringer.

Poul Dam: Hr. Robert Christensen var ked af den grasserende tendens til at slå flere lovforslag sammen i ét. Det er jeg også, men jeg ved godt, hvorfor det gøres. Det er, fordi regeringen ved slutningen af sidste samling lovede, at der skulle blive fremsat meget færre lovforslag i denne samling, og det kan jo altså ske på denne måde. Jeg vil da godt sige, at vi kan nok finde ud af det; så længe flere forskellige ministre ikke begynder at samle deres lovforslag i ét, så tror jeg, vi klarer det.

I øvrigt tror jeg, at lovforslag af denne art burde høre til dem, som partierne kunne enes om ikke at tale om ved første behandling. Ifølge forretningsordenen skal første behandling dreje sig om principielle spørgsmål, og dem er der enten slet ingen af i dette lovforslag eller også så forfærdelig mange, at man slet ikke kan nå at blive færdig på de 10 minutters taletid, man har. Det er noget, der egner sig for udvalget, og der er sikkert mange flere emner end dem, der er nævnt af de tidligere ordførere, og dem, jeg kan finde på lige i øjeblikket, så jeg skal nøjes med at sige, at vi gerne vil deltage i udvalgsarbejdet og håber at få noget godt ud af det.

Undervisningsministeren (Helge Larsen): Over for hr. Robert Christensens bemærkning om, at man nu for at finde noget om gymnasieloven skulle slå op i fritidsloven, vil jeg gerne gøre opmærksom på, at når disse lovforslag er samlet i ét, selv om det vedrører flere forskellige love, er det udelukkende af den rent praktiske grund, at det er konsekvensændringer, det drejer sig om. Når dette lovforslag, formentlig, er gennemført, vil der være en lov om fritidsundervisning, en lov om gymnasieskoler og en

[Undervisningsministeren.]

lov om højere forberedelseseksamen, og de vil ikke være blandet sammen. Men jeg erkender, at ved denne i det allervæsentligste rent tekniske revisier er ændringerne samlet i ét lovforslag, hvilket i øvrigt også er sket inden for andre ministres område, men som hr. Poul Dam sagde, er endnu ikke flere ministres forslag blandet sammen i ét lovforslag.

Hr. Ejner Nielsen, fru Ellen Strange Petersen og hr. Robert Christensen var inde på spørgsmålet om de kommunale gymnasier; jeg vil gerne forsikre, at der ikke ligger nogen ændring i dette i forhold til det, som vi enedes om i forbindelse med styrelsesloven. Jeg må måske gøre opmærksom på det rent faktiske, at dette lovforslag er udarbejdet og fremsat, før vi var færdig med forhandlingerne om styrelsesloven; vi kunne ikke foregribe, hvad vi måtte nå frem til dér. Endelig vil jeg føje én ting til, og det er, at denne lov jo er grundlaget for, at staten, kommuner, amtskommuner og private kan drive gymnasier; det skal de kunne selv i hvert fald indtil det tidspunkt, hvor man måtte finde ud af, at de alle skulle have en amtskommunal status.

Endvidere spurgte hr. Robert Christensen, om ophævelsen af § 33 i fritidsloven betyder, at kommunalbestyrelserne ikke fremtidig bestemmer, om de vil støtte interessegrupper. Jeg kan sige, at der sker ingen ændring i det forhold. § 33 ophæves, fordi den væsentligst omhandler amtsungdomsnævn, som jo ikke vil eksistere efter 1. april 1970.

Til sidst skal jeg takke for modtagelsen. Jeg tror, at de andre spørgsmål, der har været nævnt, vil vi bedst kunne klare under udvalgsbehandlingen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler.

(Lovforslaget (nr. 121) findes i tillæg A. sp. 2203, fremsættelsen i tidenden sp. 2721).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Orla Møller: Vi fortsætter med at klistre love sammen; denne gang er det dem, der med en fællesbetegnelse er blevet kaldt for de frie skoler. De blev kaldt frie skoler, fordi de kunne bygges, hvor en kreds af mennesker fandt sammen om at løse opgaven, frie, fordi de i form og indhold var frit stillet, frie, fordi der var særlig vide lønrammer for lærere og forstandere, og frie, fordi de ikke hørte ind på en bestemt måde i det øvrige uddannelsessystem.

På meget afgørende punkter bringer dette lovforslag ændringer i dette forhold. Jeg skal ikke synge de frie skolers svanesang i dag, det er der så mange der har gjort; jeg tror for øvrigt ikke, der er nogen grund til det. Men der er i hvert fald opstået en ny situation, som måske kunne udtrykkes på den måde, at nyttesynspunktet vinder indgang også i det, der engang var de frie skoler. Jeg ved godt, at der er en enkelt passus i loven om, at rettighedsgivende undervisning ikke hører hjemme i højskolen, men der er i hvert fald åbnet en lille ventil. Når man ser på, hvordan udviklingen i øvrigt har været for tre af de fire områder, vi taler om her, tør man vistnok sige det temmelig stærkt, at her er der altså tale om, at det er eksamenspapiret, der trods alt stærkere og stærkere har vundet indgang.

Jeg kritiserede ved behandlingen af tilskudsloven i sidste samling, at undervisningsministeren ikke havde fremsat det lovforslag, vi nu behandler, samtidig med det andet. Jeg hører ikke til de mistænksomme, der tror, at det var med overlæg, for at man ikke skulle have fuld klarhed over, hvad det egentlig var, der foregik. Men jeg finder det i hvert fald rigtigt nu at sige, at vi havde haft større muligheder og bedre muligheder for dengang at vurdere tingene i et fællesskab, og det kunne også godt være, at